

בית כנסת "אדרת אליהו" ע"ש הח' אליהו בן הח' ראובן משה קליין ז"ל

עלי אדרת אליהו

בס"ד, שבת פרשת מטות מסעי
מברכים חודש מנחם אב (ר"ח ביום שני)
גיליון 254 מנחם אב תשפ"ד

בגיליון זה:

ללמוד מה היה כדי להבין מה אין

רב הקהילה, הרב אסף הר-נוי

הלכות "תשעת הימים" בקצרה

רב הקהילה, הרב אסף הר-נוי

חאג' אמין שותפו של היטלר ימ"ח

יואל קוטנר

"ארכאולוגיה קהילתית" בשכונת

גילה (מאמר מס' 2)

יעקב שניידר

תשעה באב איקרי מועד

יהודה ליבוביץ

ברכות הודאות והודעות

הוועד

ללמוד מה היה

כדי להבין מה אין

מעלה גדולה יש למתאבל על ירושלים עד שמובטח לו כי יזכה ויראה בשמחתה. אך כיצד ניתן להגיע לצער וכאב על אירועים שהתרחשו לפני למעלה מ-2000 שנה? ימים אלו הם הזדמנות גדולה להתמקד ולעסוק בהלכות בית המקדש ובאגדות השייכות דווקא לתקופה בה הוא היה בנוי ועומד בתפארתו. **העיסוק במה היה כשעמד בית המקדש**, מעורר ומוליד כיסופים וציפיה למה שחסר היום בחורבנו.

יהי רצון שנזכה כולנו לעמוד כאן בחיינו ולהשקיף משכונת גילה על כל מיליוני עולי הרגלים המתקבצים והולכים יחדיו אל הר בית ה' הניצב זקוף בראש הרים. שנזכה להריח את ריחה הערב של הקטורת שהיה מתפזר והולך בכל רחובותיה של ירושלים, ונזכה לשמוע משירתם הנעימה של הלויים שאין דומה לה.

יהי רצון, שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, אמן!
חודש טוב ומבורך!

אסף הר-נוי

הלכות "תשעת הימים" בקצרה¹:

הרב אסף הר-נוי - רב הקהילה

אמרו חכמינו ז"ל- "משנכנס אב ממעטים בשמחה"² ולפיכך בימים אלו שמר"ח אב ועד ל- ט' באב נהגו להמנע מפעולות המביאות לידי שמחה.

אכילת בשר ושתיית יין:

מנהג אשכנז שלא לאכול בשר ולא לשתות יין כל תשעת הימים, כולל ראש חודש אב³. ולמנהג רוב בני ספרד מותר לאכול בשר ולשתות יין בראש חודש, ומסיום יום ראש חודש מתחיל האיסור⁴.

בכלל האיסור- כל סוגי הבשר, אבל דגים מותרים. ונוהגים להחמיר גם בתבשיל שנתבשל בו בשר, אבל מותר לאכול את המאכלים שבושלו בסירים בשריים נקיים⁵.

איסור שתיית יין- בכלל האיסור גם "מיץ ענבים", אבל משקאות חריפים (וויסקי, בירה וכד') מותרים.

חולה או יולדת בתוך ל' יום ללידתה מותרים לאכול בשר כדי להתחזק⁶.

ממתי מותר לחזור ולאכול בשר ויין: מכיוון ששריפת בית המקדש נמשכה גם ביום העשירי לחודש אב- נהגו האשכנזים שלא לאכול בשר עד חצות יום העשירי, והספרדים נהגו שלא לאכול עד סיום יום עשירי באב⁷.

בניה, סיווד, שיפוץ ומעבר דירה:

מר"ח אב- אין לבנות בניין של שמחה. לכן דברים המשמחים את הלב כגון: הרחבת ושיפוץ דירה, הוספת מרפסת, סיווד וצביעה של הבית וכד'- אסורים בימים אלו. אולם, עבודות שיש בהם צורך חיוני כגון מניעת נזק או סכנה או דברים שיש בהם צורך רבים- ניתן להקל ולעשותם בימים אלו.

גם העברת דירה וכניסה לדירה חדשה (קנייה או שכורה) לא מתאימה בימים אלו, ויש לדחותה לאחר ט' באב א"כ הדבר יגרום להפסד גדול.

משא ומתן ו"עסקים":

משנכנס אב ממעטים במו"מ של שמחה, כלומר- אין קונים דברים שאינם הכרחיים, למשל: כלים נאים, בגדים, תכשיטים, רהיטים וכד'. אולם, מותר לקנות דברים הנצרכים לבית כדוגמת מאכלים וכד'. מי שרגיל אחת לכמה שבועות לערוך קניות גדולות של מזון- נכון לכתח' שיבצע את הקנייה לפני או אחרי תשעת הימים⁸.

בעלי חנויות וסוחרים יכולים להמשיך במלאכתם בתשעת הימים, כדי שלא יגרם להם הפסד גדול באיבוד לקוחותיהם. אולם כל עיסוק שניתן להקדימו לימים אלו- יש להשתדל לעשותו לפני או אחרי ולא בתוך תשעת הימים.

1 בנוסף למראי המקומות שכתבו בהערות- הדברים מתבססים גם על הספרים: פסקי תשובות ו"פניני הלכה".
2 תענית כו, ב'.

3 מדין המשנה רק בסעודה המפסקת שלפני צום תשעה באב אסור לאכול בשר ולשתות יין אבל נהגו הראשונים להימנע מאכילת בשר ושתיית יין בימי האבלות על החורבן. יש שהחמירו בזה בכל ימות החול שבשלושת השבועות, ויש שהחמירו בזה בשבוע שחל בו תשעה באב, ודעת רוב הראשונים, שהמנהג הנכון להימנע מבשר ויין בכל תשעת הימים וכן נהג האר"י.

4 מ"יב תקנא, נח; כה"ח קכה.

5 למשל, אם ביטלו תפוחי אדמה עם בשר, גם את תפוחי האדמה לבדם אין לאכול בתשעת הימים, מפני שמורגש בהם טעם בשר- ר' מ"יב תקנא, סג; כה"ח קמב.

6 מ"יב תקנא, סא.

7 שרייע ורמ"א תקנח, א, כה"ח י.

8 עפ"י שרייע תקנא, ב; מ"יב יא, יג.

איסור כיבוס:

מנהג אשכנז שלא לכבס מראש חודש אב, ורוב בני ספרד נוהגים מנהג זה רק בשבוע שחל בו ט' באב. בכלל האיסור גם גיהוץ בגדים או כיבוסם בכיבוס יבש. ואפילו לכבס בגדים כדי ללבשם אחר תשעה באב – אסור, משום שהמכבס נראה כמי שמסיה את דעתו מהאבלות על החורבן⁹.

כשם שאסור לכבס כך אסור ללבוש בימים אלו בגד מכובס. וכן אסור לפרוס בימים אלו מצעים מכובסים על המיטה, או להתחיל להשתמש במגבות מכובסות. לכבוד שבת חזון, נוהגים גם האשכנזים ללבוש בגדי שבת מכובסים¹⁰.

הכנת בגדים: כיוון שהאיסור ללבוש בגדים מכובסים נמשך כמה ימים, נכון להכין לתקופת האיסור כמה בגדים "משומשים" אותם ניתן יהיה ללבוש ולהחליף במהלך "תשעת הימים". דרך ההכנה היא על ידי לבישתם לזמן מה קודם ר"ח אב. למשל- לובשים חולצה למשך כשעה ואז היא כבר איננה נחשבת ל"מכובסת" ומותר ללבושה בתשעת הימים. מי שלא הכין לעצמו בגדים לפני זמן האיסור- הקילו הפוסקים לקחת בגד מכובס ולזורקו על הרצפה במקום שאינו כ"כ נקי- ואז כבר לא יחשב מכובס, וממילא יוכל ללבוש. כל האיסור הוא על בגדים עליונים, אבל לבנים וגרביים מכובסים- מותר להחליף שהואיל וכיום רגילים להחליפם לעיתים תכופות, אין בהחלפתם צד של תענוג אלא רק הסרת מיאוס.

בגדים של תינוקות אינם בכלל האיסור, ורבים נוהגים להקל בשעת הצורך לכבס גם בגדים של ילדים גדולים, מפני שגם הם מטנפים את בגדיהם, ואין בכיבוס למענם שום צד של שמחה¹¹.

רחיצה:

מעיקר הדין איסור הרחיצה הוא רק בתשעה באב, אולם, נהגו ישראל להחמיר בדבר ושלא לרחוץ כמה ימים לפני כן.

בני ספרד נהגו שלא לרחוץ במים חמים בשבוע שחל בו תשעה באב, ואילו בני אשכנז נהגו שלא לרחוץ כלל בתשעת הימים אפילו במים קרים, ורק לקראת שבת חזון התרחצו מעט במים קרים¹².

אולם היום השתנו הרגלי הנקיון והרחיצה היא פעולה שיגרית ולא משמחת, ולכן רבים מהפוסקים התיירו למי שחש צער מכך שלא התרחץ- שירחץ במים פושרים, כדי שלא יהנה מרחיצתו, וכל כוונתו תהיה לניקיון בלבד. וכך למעשה נוהגים בני אשכנז בכל תשעת הימים, ובני ספרד בשבוע שחל בו תשעה באב

עד מתי אפשר לברך: מי שלא הספיק לומר את ברכת הלבנה בתחילת החודש- יכול לאומרה עד סוף ליל ט"ו, שעד אז הלבנה עדיין במילואה, אבל אח"כ היא מתחילה להתמעט, ולכן אין לברך על הלבנה מליל ט"ז ואילך¹³.

⁹ שו"ע ורמ"א תקנא, ג, מ"ב לד'.

¹⁰ גר"א, ע"י מ"ב תקנא, ו.

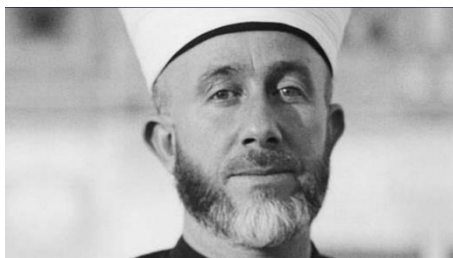
¹¹ רמ"א תקנא, יד. וכן מ"ב תקנא, פב, עפ"י ח"א- שנתן להקל בכך עד שבת חזון.

¹² שו"ע תקנא, טז; מ"ב שם, כה"ח קפו.

¹³ שו"ע תכו, ג. וכדאי לבדוק בלוחות בדיוק מתי מתמלאת הלבנה שאז כבר א"א לברך.

חאג' אמין שותפו של היטלר ימ"ח

יואל קוטנר – ע"פ מאמר של חן מלולבל

במהלך משפטי נירנברג לאחר מלחמת העולם השנייה, תיאר דיטר וויסליסני, אחד מסגניו של אדולף אייכמן, את המופתי חאג' אמין אל-חוסייני כאחד מאנשי הסוד הקרובים ביותר של אייכמן עצמו. לדבריו, המופתי "נמנה עם יוזמי ההשמדה הסיסטמית של יהודי אירופה ... והיה משתף פעולה קבוע ויועץ לאייכמן ולהימלר בהוצאת התכנית לפועל. לפי דעתי, המופתי, ששהה בברלין מאז 1941, שיחק תפקיד מרכזי בהחלטת הממשלה הגרמנית להשמיד את כל יהודי אירופה. הוא היה בין חבריו הקרובים של אייכמן ודרבן אותו, ללא הפסקה, לזרז את הליכי הג'נוסייד." לאחר לכידת אייכמן והעמדתו לדין ב-1961, קראה גולדה מאיר להביא אף את חאג' אמין לבית המשפט בירושלים.

למרות שהמופתי לא היה הראשון לקרוא לרצח יהודי אירופה, - הרי עד המפגש עם אייכמן יחידות האיינזצגרופן כבר רצחו קרוב למיליון יהודים – אל-חוסייני היה תומך נלהב ומשת"פ בחיסול יהודי אירופה.

כאדם צעיר, בשנת 1920, משך חאג' אמין תשומת-לב כמסית נגד יהודי היישוב. בנו של המופתי הקודם, הוא ניצל את טקס העלייה לרגל סמוך לירושלים להתסיס מהומה נגד יהודים. בפוגרום נהרגו 5 יהודים ומאות נפצעו.

חאג' אמין הורשע ע"י הבריטים בהסתה והוא ברח לסוריה אך חזר כעבור מספר חדשים הודות לחנינה שהעניק לו הנציב העליון. שנה לאחר מכן הוא נטל לעצמו את תפקיד המופתי הגדול של ירושלים והוא בשנות ה-20 לחייו בלבד. למרות מתחריו למעמד שעלו עליו בכישוריהם, עם אישיותו הכוחנית הצליח ללכד את ההמונים סביב מכנה משותף: שנאת היהודים.

תחת הנהגתו של אל-חוסייני, טינה ושנאה של הערבים כלפי היהודים לא ידעו גבולות. הוא האשים את היהודים במזימה להרוס את מסגד אל-אקצא והצית את אש הפוגרום בירושלים בחודש אוגוסט 1920 שפשטה די מהר בצפת, חברון, חיפה, ותל-אביב ובמקומות אחרים. במשך מספר ימים נטבחו 133 יהודים ונפצעו 339.

המופתי נתפס ב-1939 בקבלת כספים, כלי נשק והדרכה צבאית מגרמניה ומאיטליה הפאשיסטיות במטרה לתכנן מרד נגד השלטון הבריטי. הממשל המנדטורי הוציא צו מעצר נגדו. הוא ברח ראשית לעיראק, ולאחר מכן – ע"פ הזמנתו האישית של היטלר – לברלין אליה הגיע ב-1941.

אל-חוסייני חי חיי מותרות במהלך המלחמה כאשר שהה בברלין וברומא. הוא צולם עם היטלר ואף סעד על שולחנו של היינריך הימלר. היטלר הקציב לו צוות של 60 איש כדי לנהל שידורי רדיו בשפה הערבית במגמה לעורר תסיסה נגד היהודים במזרח התיכון כולו. באחד משידוריו אמר המופתי כי היהודים "חיים כפרזיטים בין העמים, מוצצים את דמם, גוזלים את רכושם ומעוותים את ערכי המוסר שלהם". המופתי אף סייע בהקמת יחידה מוסלמית בוואפן s.o.o. ביוגוסלביה.

בספרם "נאצים, איסלאמיסטים, ועיצוב מזרח התיכון המודרני" (*Nazis, Islamists and the Making of the Modern Middle East – Yale University Press, 2014*) כותבים רובין ושוואניץ כי המופתי השיא עצה להיטלר להרחיב את כוחו הגיאופוליטי. "בתמורה לגיבויה של ברלין, אל-חוסייני הבטיח להביא את הערבים והמוסלמים בברית עם גרמניה, להפיץ את האידאולוגיה הנאצית, ולערוך מלחמה טרוריסטית נגד הבריטים והצרפתים. הנאצים התלהבו מהרעיון וקשרו קשר עם האחים המוסלמים, מפלגת הבעת', מצרים הצעירה (החולצות הירוקות), וסיעות רדיקליות בסוריה, עיראק ובפלשתינה. ברלין גם ציפתה לבנות קשרים עם מלכי מצרים וסעודיה. שררה אהדה בין גרמניה הנאצית והתנועות הערביות הנ"ל, וזאת הסביר היטלר, בגין שלש סיבות. ראשית, אין לנו שום שאיפות לכבוש אדמות ערביות. שנית, לשני המחנות אותם האויבים משותפים. שלישית, שנינו נלחמים ביהודים. אני לא אנוח עד האחרון שבהם עזב את גרמניה."

בהשראת השואה, נראה כי אל-חוסייני ביקש לחקות את הרצח המתועש של יהודי אירופה כאן במזרח התיכון. הוא חשב לבנות משרפות ענקיות בעמק דותן בשאיפה לשרוף בהן את הגופות של כל היהודים בא"י, עיראק, מצרים, תימן, סוריה, לבנון וארצות צפון אפריקה.

תבוסתה של גרמניה שמה קץ למזימות של המופתי. הוא נעצר ע"י הצרפתים אך הם נתנו לו "לברוח" והוא עשה את דרכו מצרימה שם היה משפיען בהפצת שנאת היהודים.

למרות שכוחו הצבאי תש, אל-חוסייני התמיד בהפצת רעיונותיו עד מותו בשנת 1974. הוא שיכנע את הליגה הערבית שקמה זה מקרוב לשבץ במסמך היסוד שלה סעיף שמטרתה היא השמדת "הישות הציונית", ולהכריז מלחמה נגד מדינת היהודים שזה עתה קמה. במאמר בעיתון הארץ משנת 1996, צוטטו אחיו ואחותו הצעירים של יאסר ערפאת שאמרו כי אל-חוסייני שימש דמות אבהית ליאסר בילדותו במצרים.

שנאת היהודים, מורשתו הארסית של אל-חוסייני לא ירדה עימו שאולה אלא חיה ובוטטת היום ביתר שאת.

עם ישראל חי – יחד עד הניצחון

"ארכיאולוגיה קהילתית" בשכונת גילה (מאמר מס' 2)

יעקב שניידר

כך נראה היום אתר ארכיאולוגי ענק בלב שכונת גילה, בעל משמעות היסטורית, נגישות מדהימה, ערך חברתי ופוטנציאל כלכלי: נטוש, עלוב ומוזנח. מישהו מצא כאן גם מקום להשליך בו את פסולת הבנייה שלו.

הארכיאולוג דורון מזר שחפר את המקום בשנות ה-70, מזהה באתר את "בעל פרצים" שהוא האיזור בו התקיימה מלחמתו הראשונה של דוד מלך ישראל באויב המושבע הלא הם הפלשתים:

וַיִּשְׁמְעוּ פְּלִשְׁתִּים כִּי־מָשְׁחוּ אֶת־דָּוִד לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ כָל־פְּלִשְׁתִּים לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִד וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיֵּרֶד אֶל־הַמְּצוּדָה: וּפְלִשְׁתִּים בָּאוּ וַיִּנְטְשׁוּ בְּעֵמֶק רְפָאִים: וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּה' לֵאמֹר הֲאֶעֱלֶה אֶל־פְּלִשְׁתִּים הַתִּתְנֵם בְּיָדִי

וַיֹּאמֶר ה' אֶל־דָּוִד עֲלֶה כִּי־נָתַן אֲתָן אֶת־הַפְּלִשְׁתִּים בְּיָדְךָ: וַיְבֹא דָוִד בְּבַעַל־פְּרָצִים וַיִּגְמַם שָׁם דָּוִד וַיֹּאמֶר פָּרֵץ ה' אֶת־אֵיבִי לְפָנַי כְּפָרֵץ מַיִם עַל־כֵּן קָרָא שְׁם־הַמְּקוֹם הַהוּא בְּעַל פְּרָצִים: וַיַּעֲזְבוּ שָׁם אֶת־עֲצֵבֵיהֶם וַיִּשְׁאַם דָּוִד וַאֲנָשָׁיו:

וַיִּסְפוּ עוֹד פְּלִשְׁתִּים לַעֲלוֹת וַיִּנְטְשׁוּ בְּעֵמֶק רְפָאִים: וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּה' וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲלֶה הַסֹּבֵל אֶל־אֲחֵרֵיהֶם וּבֹאת לָהֶם מִמּוֹל בְּקָאִים: וַיְהִי בְשִׁמְעֶךָ כְּשִׁמְעֶךָ אֶת־קוֹל צְעָדָה בְּרֹאשֵׁי הַבְּקָאִים אָז תַּחֲרֹץ כִּי אָז יֵצֵא ה' לְפָנֶיךָ לְהַכּוֹת בְּמַחְנֶה פְּלִשְׁתִּים: וַיַּעַשׂ דָּוִד כֵּן כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ ה' וַיִּרֶךְ אֶת־פְּלִשְׁתִּים מִגֹּבַע עַד־בֶּאֱרֵךְ גִּזְרֵי:

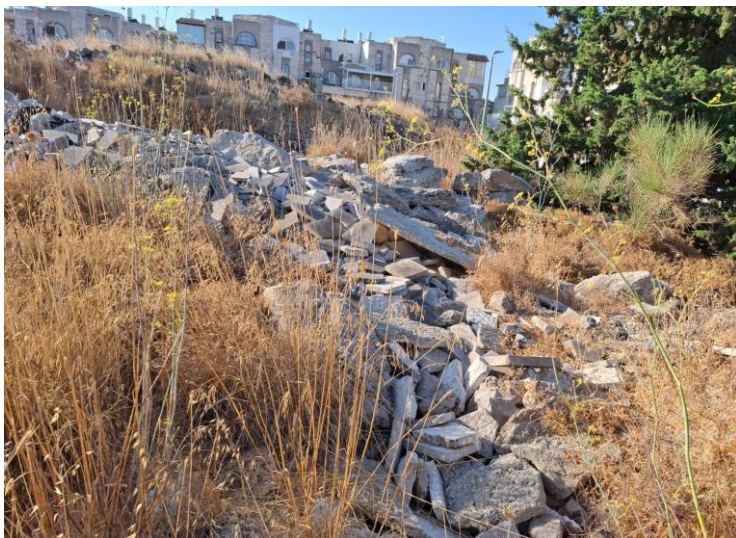
זיהוי האתר הארכיאולוגי בגילה כ"בעל פרצים" אינו וודאי, וקיימת מחלוקת בין הארכיאולוגים בנושא. הזיהוי של מזר נשען, כך נראה, על המיקום הגיאוגרפי והממצא הארכיאולוגי.

למרגלות הרכס הגבוה של שכונת גילה משתרע בימינו "נחל רפאים", שהוא זירת עימות מתבקשת בין צבא הפלשתים המגיע מפלשת יהודה, ובין הצבא הישראלי שבסיסו הוא בבירה ירושלים.

החפירות הארכיאולוגיות באתר זיהו בוודאות מצודה מימי דוד המלך. מצודה מימי דוד נזכרת במפורש בפסוקי הסיפור, ומתבקש להניח שדוד בנה מצודות נוספות במקומות הגבוהים כדי לבסס שליטה על נתיבי הדרך.

לכך אפשר לצרף את רוחות הפרצים נושבות, ובימות החורף גם מיללות בהרי ירושלים, ובימינו אנו אכן מוכרות לתושבי השכונה.

אז מי יחזיר עטרה ליושנה? מי יחדש את ימיו של האתר כקדם? המשך יבוא.

תשעה באב איקרי מועד

יהודה ליבוביץ

הפוסקים קובעים לגבי תשעה באב מספר הלכות, המסתמכות על כך שתשעה באב נקרא "מועד": "ערב תשעה באב במנחה שלא לומר תחינה משום דאיקרי מועד" (הגהות מיימוניות סוף הל' תעניות).

היכן מצאנו שתשעה באב איקרי מועד? מובא חיי אדם (כלל ק"ל"ה, סעיף כא'): "אין אומרים תחנון בט' באב, דאקרי מועד, כדכתיב קרא עלי מועד כו'". הכוונה היא לפסוק באיכה א': טו: "סלה כל אבירי א-דני בקרבי, קרא עלי מועד לשבר בחורי. גת דרך א-דני, לבתולת בת יהודה". מפשט הפסוק ברור שכוונת הפוסק "קרא עלי מועד" לתשעה באב.

המקור לקביעת הראשונים והפוסקים שתשעה באב איקרי מועד נראה קצת בעייתי. אף על פי כן יש לעמוד על טיב ותוכן קביעה זו: איזה ממד של מועד ייתכן ביום שנחרב בו בית מקדשנו? לפי ב"י טור או"ח סי' תקנ"ד, ד"ה ר"ג אומר: "אך מנהג קדום, שהנשים רוחצות ראשן מן המנחה ולמעלה ביום ט' באב, וזקני הראשונים הנהיגו זה, ועשו סמך לדבר על מה שאמרו בהגדה, כי המשיח נולד ביום ט' באב, וצריך לעשות זכר לגואל לנחמם כדי שלא יתייאשו מן הגאולה".

זה לשון אגדה זו: "אין לה מנחם מכל אהביה - אמרו אותו היום שנכנסו אויבים לעיר והחריבו בית המקדש, היה חוץ לירושלים יהודי אחד חורש במחרשתו, וראה שהפרה שהיה חורש בה הפילה את עצמה לארץ, ולא הייתה רוצה לחרוש, אלא תמיד הייתה גרעה [גערה], ראה אותה האיש ונבהל מאוד, והיה מכה את הפרה כדי שתחרוש, ולא הייתה רוצה, אלא תמיד הייתה מפלת עצמה לארץ, והוא מכה אותה תמיד, עד ששמע קול אומר: מה לך לפרה, הנח אותה, שהיא צועקת על חורבן הבית ועל מקדש שנשרף היום. שמע האיש, מיד קרע את בגדיו, ותלש את שערו וצעק, ונתן אפר על ראשו ובכה ואמר אוי נא לי, אוי נא לי. לאחר ב' או ג' שעות עמדה הפרה על רגליה ורקדה ושמחה, תמה האיש מאוד, שמע קול אומר טעון וחרוש כי בשעה זאת נולד משיח, שמע האיש רחץ פניו וקם ושמח הלך לביתו ולקח רצועות ארוכות של משי לתינוקות להעציבם בעריסם, לקחם והלך לירושלים, וכשבא לעיר לקחם ונתנם על זרועותיו, וקרא ברחוב העיר, מי יקנה פרה לבנו או לבתו, שמעה שכנת אם משיח, ואמרה לו לך לבית פלוני, שהרי ילד יולד לה, הלך ונכנס לבית ואמר להם קנה לבנך רצועה, אמרה לו לא אקנה לו, כי הוא נולד יום שנחרב בית המקדש, ארוך היום שהוא נולד בו, מיד בא האיש אצל הילד ונשקו על ראשו ונתן לו רצועה, וביקש האם עליו והלך לו לביתו, ובכל שנה ושנה בא לירושלים לראותו. ושם הילד מנחם בן עמיאל, שנה אחת בא לירושלים ונכנס לבית, מיד הקימה אם הילד קולה, ואמרה אין לה מנחם שהרי נגזר, והוא שכתוב אין לה מנחם מכל אהביה" (מדרש זוטא איכה (בובר)- נוסח ב' פרשה א', על הפסוק: אין לה מנחם).

מהמדרש עולה שבתשעה באב היו שני אירועים - חורבן הבית ולידת המשיח. בתשעה באב נדמנו במקרה לפונדק אחד שני אירועים: האחד- החורבן, שעליו מתאבלים, והשני- לידת המשיח, שמקרה במקצת את האבל. כך נוכל להבין את ממד ה"מועד" של תשעה באב - אמנם הוא יום אבל משום חורבן הבית, אך הוא גם יום שמחה, שכן בו נולד המשיח. לפ"ז אין קשר מהותי בין האבל לבין השמחה.

בפוסקים ניתן למצוא הסבר אחר(ערוך השולחן סי' תקנ"ב סעיף יד): "אין אומרים תחנון במנחה בערב ט' באב משום דאקרי מועד... וגם בתשעה באב עצמו כן, והעניין הוא לסימן כי אנו מובטחים בהשם יתברך שעוד יתפכו הימים האלה למועדים ושמחה וימים טובים". הבטחת ערוך השולחן מפורשת בנבואת זכריה (ח', יט): "כה אמר ה' - צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמעדים טובים והאמת והשלום אהבו".

בשולחן ערוך או"ח סי' תקנ"ב סעי' ט' פסק הרמ"א: "ונוהגין להרבות קצת בסעודה ראשונה כדי שלא יזיק להם תענית". ומקור על כך המגן אברהם (סק"א): "ולו נראה טעם אחר מפני שבזמן בית שני היה יו"ט תשעה באב והיה מרבין בסעודה אף עכשיו לא יזו ממנה להיות לזיכרון שייחפך במהרה בימינו לששון ולשמחה". לפי הסבר זה הוסיפו ממד של "מועד" לתשעה באב כנחמה ותקווה לאבלי ציון וירושלים.

נחזור למדרש אודות לידת המשיח בתשעה באב: לידת המשיח אינה אירוע נפרד שחל אף הוא במקרה בתשעה באב. החורבן הוא לידת המשיח, "ועת צרה ליעקב וממנה יושע" (ירמיהו ל', ז). אפשר אף הטעם למנהג המזמר, ששרים את הקינה האחרונה: "אלי ציון ועריה". לכאורה, תרתי דסתרי, איך אפשר לו לאדם שישיר קינה?!

אלא שבכך מתבטא אופיין הכפול של הקינות - אמנם, תוכנן ומהותן של הקינות הוא אבל על החורבן. אך אבל וחורבן זה הוא הבטחתנו על הגאולה שבוא תבוא. הבטחה זו, החבויה בתוך הקינות, מאפשרת לנו לשיר את הקינה. לאחר בוקר שלם של תיאור החורבן הנורא ובכייה עליו, זורחת ומאירה הבטחת הגאולה, ומתוך הבטחה זו יכולים ומסוגלים אנו לשיר את הקינה האחרונה: "אלי ציון ועריה".

בכך יש רמז למנהג שנוהג בקהילתנו בשבת שלפני תשעה באב, והוא לשיר את "לכה דודי" בנגינה של "אלי ציון". אמנם יש כאן ביטוי לאבלות, שאינו מתאים לשבת. אבל על פי הנאמר לעיל - תוכן הקינות הוא בודאי אבל וחורבן, אך הניגון עצמו תוכנו שמחה ומועד על הבטחת הגאולה, והוא מתאים גם לשבת!

מזל טוב

- מזל טוב למשפחת קוטנר לרגל הבר מצווה של הנכד בעז, בנם של אילן ומיכל

כינוס אסיפה כללית רגילה

בהתאם לתקנון בית הכנסת, הננו מודיעים בזאת על כינוס האסיפה הכללית הרגילה של בית הכנסת לשנת תשפ"ג.

האסיפה תתקיים אי"ה **במוצאי שבת פרשת ואתחנן** אור לי"ד **מנחם אב ה'תשפ"ד** (**17 באוגוסט 2024**) בשעה **20:10**, לאחר תפילת ערבית של מוצ"ש, בבית הכנסת "אדרת אליהו" (רח' התאנה – רח' הבשם).

דבר היום :

- דיון בפעילות ועד בית הכנסת מאז האסיפה הכללית הרגילה הקודמת.
- דיון ואישור הדוחות הכספיים לשנת 2023, כולל דוחות מילוליים.
- דיון ואישור דוח ועדת ביקורת.
- דיון במדיניות ניהול הכספים / תקציב לשנת 2024.
- מינוי רואה חשבון העמותה ואישור שכר טרחת רואה החשבון.
- מינוי חברי ועדת ביקורת לעמותה.
- שונות (נושאים שיוצעו על ידי חברי העמותה בהתאם לתקנון).
- בחירת ועד חדש

על פי תקנון בית הכנסת יוכלו להשתתף באסיפה רק חברים שהסדירו את תשלום דמי החבר שלהם לשנת תשפ"ד. אנחנו קוראים לכל המתפללים שעוד לא הסדירו את תשלום דמי החבר שלהם, לעשות זאת בהקדם על מנת שיוכלו להשפיע על הנעשה בקהילה.

בברכה,

ועד בית הכנסת

הערה:

- דף זה ישמש הזמנה לכל חברי בית הכנסת ויהיה לו תוקף של הזמנה כמתחייב בתקנון; להזכירכם, האסיפה הכללית לא תוכל להיפתח ללא נוכחות של **לפחות רבע מחברי העמותה** – במידה ולא נצליח לכנס את המניין הדרוש, האסיפה תידחה לתאריך 24.8.2024 (מוצ"ש פרשת עקב – אור לכ"א מנחם אב תשפ"ד), באותו מקום ובאותה שעה.
- חברים המעוניינים להציע נושאים נוספים לדיון באסיפה, יעשו זאת בכתב לוועד עד יום חמישי 15.8.2024.
- חברים המעוניינים להגיש מועמדות לוועד החדש יעשו זאת במייל, בוואטסאפ או בכתב לחברי הועד עד מוצ"ש פרשת "דברים" (אור לזח' מנחם אב תשפ"ד), ה-10.8.2024.
- במידה ומספר המועמדים לוועד החדש לא יפחת מ-3 ולא יעלה על 5, האסיפה תתבקש לבחור במועמדים האלה כוועד החדש של עמותת בית הכנסת, שיחשב כוועד החדש הקבוע לעמותה לשנים תשפ"ד-תשפ"ו על פי הגדרת התקנון.

law.golan@gmail.com

yehuda.lebovich@gmail.com

eliahouk@gmail.com

nirekal@walla.com

yoavshap89@gmail.com

0546691911

0526448094

0545723801

0502017023

0508854785

אריאל גולן

יהודה ליבוביץ'

אליהו משה קליין

ניר קלמנוביץ

יואב שפירא